

מעשה בחולה אחד שהרופא כבר יתייבש ממנו, והחולה מיום הלך הלך ודל עד שכבר לא היה בכוחו עוד לדבר וכל הרופאים אמרו נואש. נזדמן שהבעל שם טוב בא לאותו מקום שהחולה נמצא, בקשו אותו לקיים מצות ביקור חולים, הבעש"ט ראה את החולה עמד רגעים ספורים על ידו, ואחר כך צווה לבשל לו מרק של בשר, החולה התחיל לאכול ומיד התחיל לדבר, ומשך ימים ספורים הבריא לגמרי. הרופא התפלא מאוד למראה עיניו, שאל לרב בעש"ט: באיזה אופן ריפא אותו? הרי יודע אני בבירור- הוסיף הרופא שהגידים של החולה היו מקולקלים, ואין לאותם גידים רפואה כלל.

אמר לו הבעל שם טוב" אתה הכרת את החולה בגשמיות, ואני הכרתי אותו ברוחניות, יש באדם רמ"ח איברים ושס"ה גידים, וכנגדם יש רמ"ח איברים מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, וכשאתם פוגם באיזון מצווה, מתקלקל אותו איבר או אותו הגיד שכנגד אותה המצווה, וכשעובר על הרבה לאווין מתקלקלים הרבה גידים ואין הדם נובע בה, ואז האדם בסכנה חס וחלילה, אני דיברתי עם הנשמה של החולה, אמר הבעל שם טוב, שתקבל עליה תשובה, וקיבלה עליה, ועל ידי כך נתקנו כל האיברים והגידים ויכולתי אחר כך לרפאות אותו. מדברי הבעל שם טוב במעשה זה מובן כי תיקון נשמותינו תלוי בתיקון מידות גופנו, אבותינו הקדושים בהיותם במצריים שמרו בעיקר על תיקון הנשמה ולפי אותם המדרגות זכינו והיינו לעם קדוש ונעלה גם בתיקון מידות הגוף, אכן תיקון הגוף והנשמה גם יחד תלוי בתיקון הכללי, תיקון הברית אשר בו חקוקה חותמא דמלכא שדי והויה ברוך הוא מבחוץ ומבפנים ובו כלולים כל רמ"ח איברים ושס"ה גידים של הנשמה והגוף גם יחד, לכן מן הראוי כל החפץ לשמירת גופו ונשמתו יהיה נזהר ונשמר מאוד לשמירת אות ברית הקודש, ה' יזכנו אמן.

עליה לצורך עליה

פרשתנו פותחת במילים, "לך לך" המורה כי על האדם להיות תמיד במצב של הליכה ועליה בתורה יראת שמים ומעשים טובים ולא במצב של עמידה ודריכה במקום כמו שנאמר אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה', כי כל עמידה במקום סופה ירידה.

משל יפה על זה מביא מרן רבנו יוסף חיים זי"ע

אדם תמים ופשוט חלם על סולם ובו מאה מדרגות ובחלום רואה הוא את המלך עולה בסולם עד המדרגה החמישים ושם הוא נעצר, בבוקר הלך הוא אל המלך וסיפר את חלומו למלך, שמח המלך וציוה את שר האוצר להעניק לו סך חמישים דינרי זהב, שמע זאת שכינו של הנ"ל ואץ אף הוא המלך, וסיפר לו כי ראה את המלך עולה בסולם של מאה מדרגות אך בחלום שלו המלך עלה את כל המדרגות והגיע לסוף הסולם. בטוח היה החולם כי עתה יקבל מאה דינרי זהב, אך מה היתה אכזבתו כאשר המלך ציוה לגרש אותו מהארמון בבושת פנים, התפלא הנ"ל ושאל מדוע שכיני שחלם על המלך שעלה עד חמישים מדרגות נתת לו חמישים דינרי זהב ואילו אני שחלמתי עד מאה מדרגות אני מגורש בבושת פנים? ענה לו המלך: חברך השאיר אותי באמצע הסולם, ממילא נשאר לי רק לעלות הרי זה ברכה בשבילי לכן הענקתי לו מתנה, אבל אתה ששמת אותי בראש הסולם לא נותר לי מעתה אלא לרדת אין זה אלא לרעה לכן אתה תצא בלא כלום.

כך אנו אם נרגיש תמיד שאנו רק באמצע הדרך של עלייתנו הרוחנית נדע רק לעלות, אך מי שמרגיש שהוא כבר מושלם והוא בראש הסולם הרי שלא נותר לו אלא רק לרדת.

לידיד נפשנו היקר והנעלה הרה"ג ר' מרדכי חיים שליט"א – עורך "פנינים" – ירושלים ברכות מעומקא דלבא לרגל הולדת הבן בשעה טובה, ובשעת הצלחה! ונברכו שיוכו לגדל בנם לתורה והיראה, לחופה ולמעשים טובים, **העורך ס"ט**

אורי וישעי

בית מדרש רב פעלים ע"ש מרן הרב יוסף זי"ע בראשות כב' מו"ר הרב אורי סבן שליט"א

כתביבה ועריכה: אלוך ארביב ס"ט חערות ניתן לשגר לח"ד 613 נתניה 050-6229335 או בדוא"ל: alon@shtaygen.co.il

כניסת שבת: 16:41

ליציאת השבת: 17:43 לדעת ר"ת: 18:20

לעילוי נשמת ראש ישיבת "מורת יוסף" הגאון רבי יהודה מועלם בן שמחה זצ"ל

עטרת פז

בספר "חפץ חיים על התורה" מובא משל מדהים המעורר התבוננות באמונת ה'. ללא התבוננות רואים רק את המתרחש בעולמנו החומרי. התבוננות מביאה למסקנה שה' הוא המכוון והוא השולט בכל, וכל המחשבות אחרות, הבל המה.

אדם המגיע בפעם הראשונה בחייו לתחנת רכבת, רואה שזמן קצר לפני צאת הרכבת לדרכה משמע אדם מסוים קול שריקה חדה. מיד עם השמע השריקה נראים הרבה בני אדם נחפזים להכנס אל תוך הרכבת. זמן קצר אחר כך נשמעת שריקה שניה ואז ממחרים גם אלה שלא הזדרזו עד עכשיו. יודעים הם שזמן צאת הרכבת קרוב מאד. בהשמע השריקה השלישית כבר נמצאים כולם על מקומותיהם והרכבת יוצאת לדרכה מבלי להמתין לאף אחד ואפילו לאדם הנכבד ביותר.

עומד לו אותו אדם וצופה במחזה בפעם הראשונה בחייו. הוא מתמלא הערכה כלפי אותו פקיד הממונה על המשרוקית. הוא מחליט כי בודאי הוא המנהיג והמוליך את תנועת הרכבות. לדעתו, אין ספק כי איש זה קובע את זמני הנסיעה. על פיו תסענה הרכבות ועל פיו תעצורנה. בהתאם למחשבתו, הוא ניגש אליו, נותן לו את הכבוד הראוי למנהלי חברות חשובות ושואל אותו שאלות על מהלך הרכבות.

בעל המשרוקית אינו מבין כלל את פשר הכבוד שנפל בחלקו, הרי מעולם לא כיבדו אותו כל כך, ואף פעם לא נשאל שאלות שרק המנהל יודע להשיב עליהם. לכן הוא פונה אל השואל ואומר לו: "את שאלותיך עליך להפנות למנהל הרכבת". עונה לו השואל: "הלא כבודו הוא המוליך והמביא?" פורץ הפקיד בצחוק ואומר לו: אני רק פקיד זוטר שמקבל את ההוראות מגבוה. מנהל הרכבת אינו מסתובב כאן על הרציף עם משרוקית. הוא יושב לו על כורסתו למעלה במשרד ומשם הוא מעביר את ההוראות לפקידיו, ואנו רק מבצעים.

כך, מבאר החפץ חיים, רוב בני אדם בחושבם כי הסיבות לכל מה שקורה בעולם פשוטות וברורות להם. למעשה, טעות גדולה הם טועים. הסיבה לכל הנעשה היא גזרת עליון. כל מה שנראה לאדם כסיבה אינו אלא המסבב מאת ה' – כשם שגם בעל המשרוקית אינו אלא המבצע של ההוראות שניתנו לו מגבוה. (מורשת אבות).

ר' יצחק פתח (תהלים מה): "שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אבין", אמר רבי יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום, וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג? הציץ עליו בעל הבירה, אמר לו אני הוא בעל הבירה, כך לפי שהיה אבינו אברהם ואמר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, (שם) ויתאו המלך יפך כי הוא אדוניך, ויתאו המלך יפך ליפותיך בעולם והשתחוי לו הוי ויאמר ה' אל אברם.

לך לך, שתהיה נבדל ונבחר ואהב את האנשים ולאהוב את הבריות ולשנות את אנשי הרשעה, רק אז תוכל לבנות עולם חדש ולא להישאר עם אותם רשעים, להתנתק מהם ואז להיות נבדל ונבחר. ה' אמר לאברהם אבינו ע"ה שהוא עתיד להיות אב המון גוים והוא נבחר להיות אב האומה והוא צריך לחנך את בניו לעשות צדקה ומשפט, (בראשית יח, ט) כי ידעתי, למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יי לעשות צדקה ומשפט.

לך לך – מציאות

אומר הגאון בעל הנעם אלימלך ז"ע כי על האדם לעבוד את הבורא יתברך בשלש מדרגות וזה פירושו: מתחילה צריך לשבר כוח התאוות המוטבעות באדם מדרך הטבע, כגון אכילה ושתייה וכיוצא, שתהא אכילתו בקדושה ובטהרה. וזה 'לך לך מארצך', היינו התאוות הארציות הגשמיות שמוטבעות בחומר וצריך לצאת מהן. אח"כ צריך לשבר המידות השפלות שבו, שהן אצלו בתולדה מיום צאתו מרחם אמו, למשל מידת הכעס וכו', וזה 'וממולדתך', המידות הגרועות שאדם נולד עמהן, והמדרגה השלישית, 'מבית אבין', כי הנה עיקר ההתפארות הגרועה הבאה לאדם היא גאוותו והתפארותו באבותיו שהוא בן גדולים ומיוחסים וצריך לצאת מהמידה הגרועה הזאת, שההתפארות תהיה התפארות דקדושה, שכל מעשיו יהיו יפים ומפוארים וימצא חן בעיני ה' ואדם.

זיכוי אבות

שאלה מעניינת שרבים לבטח מתחבטים בה, מקבלת ביטוי ומענה מפרשתינו, ומענין הוא שרבנו המהרש"א זי"ע א' בהיותו רך לימים פשט את הענין מפסוק מפורש בפרשתינו. השאלה היא, האם יתכן שבגדר הנאמר 'ברא מזכה אבא', יכול כל בן להעלות את אביו לגן עדן אפילו אם הוא רשע, או שאינו צדיק דיו וראוי לגן עדן. או שמא הדבר יתכן רק באב ראוי, שמקבל עליו בגן עדן אם בנו מזכה אותו במצוותיו, אבל באב רשע לא יועילו כל מעשיו הבן, יהיה גדול ככל שיהיה להעלותו ממצוה.

הדבר מתברר בפרשתינו פרשת לך לך, שנאמר בו – 'ואתה תבוא אל אבותיך בשלום' (טו, טו) וביאר רש"י, אביו עובד עבודה זרה והוא מבשרו שיבוא אליו, אלא ללמדך שעשה תרח תשובה.

והדבר מוקשה, מנין לרש"י שעשה תרח תשובה, הלא יתכן שהוא עמד ברשעו, אלא שבכל זאת יש לו גן עדן יחד עם בנו אברהם, כדאיתא במס' סנהדרין (קד). ברא מזכי אבא, ויכל אברהם במעשיו ומצוותיו לזכותו, אף בהיותו רשע.

והמהרש"א בהיותו נער רך לימין אמר על כך תירוצ נפלא, דהנה הכתוב אומר 'תבוא אל אבותיך' בלשון רבים, ומשמע שלא רק תרח זכה להיות עמו, אלא גם נחור אבי תרח, אף הוא ינחל גן עדן, ולכאורה מהי זכותו של נחור? הרי אם נאמר שהבן מזכה את אביו אפילו שמצד עצמו אין הוא זכאי, הרי יתכן הדבר לגבי תרח שבנו אברהם זיכהו במעשיו, אבל לא לגבי נחור אביו.

ועל כן פרש"י שעשה תרח תשובה, ומדין ברא מזכה אבא, לכן זכה נחור גם כן להיות איתם בגן-עדן. וזהו 'אבותיך' לשון רבים דהיינו תרח ונחור גם יחד שהו במחיצתו בגן העדן.

הליכות מלכי

ברכת כהנים

בשעה שהכהנים מברכים, צריכים המתברכים להמצא מולם, שנאמר (במדבר י, כג): "כה תברכו את בני ישראל אמור להם", ודרשו חז"ל שברכת כהנים צריכה להיות כפי שאנשים מדברים עם חבריהם, שעומדים פנים כנגד פנים, ומדברים בקול רם שכל המתברכים יוכלו לשומעו. ומי שעומד אחרי הכהנים אינו נכלל בברכה. ולכן אלו שיושבים בשורות הראשונות בבית-הכנסת, צריכים לעבור למקום אחר בעת ברכת כהנים, מפני שאם ישארו במקומם, ימצאו עומדים אחרי הכהנים, והברכה לא תחול עליהם. ואין צורך לעמוד ממש מול הכהנים, אלא גם מי שעומד בצדיהם נכלל בברכה, בתנאי שלא יעבור את הקו שמצידי הכהנים ואחורה. וכן מי שעומד לפני הכהנים אבל מפנה להם את גבו - אינו נכלל בברכה (ש"ע סי' קכח סע' כד). עוד צריך להוסיף, שכמובן כל מי שעומד בבית-הכנסת בצד שמול הכהנים נכלל בברכה. ואפילו אם עומדים לפניו אנשים גבוהים שחוצצים בינו לבין הכהנים, ואפילו אם לפני מקומו יש עמוד שחוצץ בינו לביןם, הואיל והוא נמצא בצד שמול פניהם, הרי הוא בכלל הברכה. גם מי שמחמת אונס לא בא לבית-הכנסת נכלל בברכה, כמו למשל מי שהיה צריך לצאת לעבודתו, או נשים וילדים שאינם באים לבית-הכנסת, כל אלה נכללים בברכה שמופנית כלפי כל ישראל. ורק אלו שיכולים לבוא ולעמוד לפני הכהנים ומתרחלים בכך - אינם נכללים בברכה.

כה תברכו

המדרש שואל: "מהיכן זכו ישראל לברכת כהנים? ר' יהודה אומר: מאברהם, דכתיב בפרשת לך לך: כה יהיה זרעך, וכתיב כה תברכו את בני ישראל", (בראשית רבה מג, יא) אברהם אבינו עליו השלום הוא ראש למברכים, אמר לו הקב"ה "והיה ברכה". פירש רש"י: "ברכות נתונות בידך, עד עכשיו היו בידך, ברכתי לאדם ונח, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוק". הקב"ה ראה שאברהם רוצה להטיב עם העולם במידתו מידת החסד, ו"רצון יראיו יעשה", ונתן לו את הכח לברך ולהשפיע שפע של חסד בעולם. וכשם שאברהם נהג במידת החסד כך זכה להנהיגה של חסד מאת המקום מחוץ למידת הדין והנהגת הטבע, ולכן "ויוצא אותו החוצה" - "צא מאצטגנינות שלך שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן, אברם אינו מוליד אבל אברהם יש לו בן" (רש"י). "כה יהיה זרעך" - כמו "כה תברכו את בני ישראל".

וראיתי בספר באר משה שביאר הקשר בין שני הדברים בקשר רעיוני ורציתי לומר בדרך רמז. כשאברהם אבינו יצא מעיר הולדתו, היה בגיל 75. ה' יתברך אומר לו "לך לך" שזה עולה בגימטריא 100. דהיינו ה' מבטיח לו שבגיל 100 נולד יוולד לו בנו. 25 שנה אברהם אבינו ע"ה מאמין בה' כלשון הפסוק: "ויחשבה לו צדקה". "כה" עולה בגימטריא 25, ואילו 25 שנה שהאמין בה', כנגד זה זכו הכהנים לברך ב"כה" כנגד שנים אלו. כהן זה כ"ה ובתוספת נ' זה 50 שערי בינה. כהן מתחילים את העבודה בגיל 25 ובגימטריא כהן 75 אלו שנות אברהם שמאז התחיל בניסיון.

חלוקת הירושה

ישמעאל חשב לרשת את אביו מכח היותו בן ממשך של אברם אבינו, והרי יצחק אבינו טרם נולד, ומה שיכול לזכות זה רק מחצית, ולכן, מדוע ישמעאל חשב שהוא הבן ממשך של אברם אבינו, שמעתי פירוש מפי ידידי ר' שלמה הנסב יצ"ו שהסביר פנים יפות לזה וכך פירוש, ישמעאל עולה במספר 451 וכן שם אברם יצחק עולה גם כן 451 ואם כן, לכאורה, זוכה הוא לירושה והמשכיות של אברם אבינו, לכן, בא ה' יתברך והוסיף לאברם את האות ה' שהיא מוספת על 451 ומספרה עולה 456 ובדואי לישמעאל אין חלק ונחלה עם ישראל, וד"ק.